

Andrew Sean Greer

Less

roman

Traducere din limba engleză și note
de Ariadna Ponta

POLIROM
2019

Premiul constă într-o sumă generoasă în euro și un costum pe comandă făcut în Torino, de data asta chiar în oraș.

Luisa flutură o mână prin aer.

— O, dar cine știe? Totul depinde de elevii ăia! Cine știe ce le place lor? Poveștile de dragoste? Crimele? Dacă le plac crimele, Alessandro ne-a învins pe toți.

Omul rău ridică întâi dintr-o sprânceană, apoi și din cealaltă.

— Când eram tânăr, nu voiam să citesc decât cărțile fadosite. Camus și Tournier și Calvino. Dacă aveau fir narativ, le uram.

— Tot așa ești și acum, îl admonestează Luisa, la care omul rău ridică din umeri.

Less simte că aici e vorba de o poveste de dragoste de acum multă vreme. Cei doi trec pe italiană și încep ceva care sună ca o gâlceavă, dar s-ar putea să nu fie nimic de genul ăsta.

— E cineva printre voi care vorbește engleză sau are o țigară?

E Lancett, care privește încruntat pe sub sprâncene. Tânărul scriitor scoate imediat un pachet din buzunarul de la pantaloni și îi oferă o țigară ușor turtită. Lancett o privește cu neliniște, apoi o ia.

— Voi sunteți finaliștii? întrebă el.

— Da, zice Less și Lancett întoarce capul, ciulind urechile la auzul accentului american.

Apoi închide ochii dezgustat, fâlfâind din pleoape.

— Chestiile astea nu sunt mișto.

— Bănuiesc că ați participat la o groază, se trezește Less rostind această nebunie.

— Nu la multe. Și nu am câștigat niciodată. Organizatorii pun la cale niște lupte de cocoși jalnice, fiindcă ei înșiși nu au nici un strop de talent.

— Dar ați câștigat. Ați câștigat marele premiu chiar aici.

Fosters Lancett se holbează o clipă la Less, apoi își dă ochii peste cap și se duce să fumeze.

În următoarele două zile participanții se deplasează în haite – adolescenții, finaliștii, comitetul vârstnic –, zâmbindu-și prin săli de conferințe și restaurante, trecând liniștiți unii pe lângă alții la bufete, dar nu stau niciodată împreună, nu interacționează niciodată și Fosters Lancett e singurul care se mișcă liber de la un grup la altul, ca un lup singuratic ce stă la pândă. Less are acum un nou motiv de rușine, pentru că adolescenții l-au văzut aproape despuiat, și ocolește piscina dacă sunt și ei acolo. Vede cu ochii minții oroarea trupului lui de bărbat de vârsta a doua și nu poate suporta să fie judecat (când de fapt, din cauza anxietății, a rămas aproape la fel de suplu ca în facultate). Evită și saloanele de băi și masaj terapeutic. Și așa se face că vechile benzi elastice sunt scoase din nou, iar Less își dă toată silința lessească să execute „trofee” și „supereroii” din manualul demult pierdut (el însuși o traducere proastă din italiană), tot mai puține de la o zi la alta, apropiindu-se asimptotic de zero, dar fără să-l atingă vreodată.

Zilele, desigur, sunt pline. Prânzul *alfresco* în însorita piață a orașului, unde lui Less i se atrage atenția nu o dată, nu de două ori, ci *de zece ori* să se dea cu cremă de protecție solară pe fața din ce în ce mai roz (*bineînțeles*

că s-a dat cu cremă și ce dracu' știu ei despre asta, cu pielea lor delicios de cafenie?). Prelegerea lui Fosters Lancett despre Ezra Pound, în mijlocul căreia bătrânelul înăcrit scoate o țigară electronică și începe să pufăie, iar ledul verde al țigării, necunoscut până acum piemontezilor, îi face pe unii jurnaliști să avanseze ipoteza că fumează *marijuana* locală. Sunt și numeroase interviuri aiuritoare – „Îmi pare rău, am nevoie de *interprete*, nu vă înțeleg accentul american” –, în care dudușleampete, în haine de in în nuanța lavandei, pun întrebări extrem de intelectuale despre Homer, Joyce și fizica cuantică. Less, complet necunoscut jurnaliștilor din America și neobișnuit cu întrebările la obiect, se încapățânează să joace rolul scriitorului venit să se simtă bine și refuză invariabil să filosofeze pe subiectele despre care a ales să scrie *tocmai* fiindcă nu le înțelegea. Doamnele pleacă amuzate, dar fără suficient material pentru un articol. Less îi aude pe jurnaliști râzând în partea cealaltă a holului de ceva ce a spus Alessandro. Evident, el știe cum să abordeze chestiile astea. Și mai e și excursia de două ore cu autocarul până sus pe un munte, în timpul căreia Less o abordează pe Luisa cu o întrebare și primește explicația că tufele de trandafiri roz de la capătul rândurilor de vie sunt puse acolo ca să detecteze bolile. Mișcă dintr-un deget și spune:

— Trandafirii vor fi atacați primii. Ca o pasăre... ce pasăre era?

— Canarul în mina de cărbune.

— *Sì. Esatto.*

— Sau ca un poet într-o țară a Americii Latine, mai sugerează Less. Un regim nou îi omoară întotdeauna mai întâi pe poeți.

Complexitatea dezvăluită treptat a expresiei ei: întâi uluire, apoi complicitate răutăcioasă și la sfârșit milă – nu se știe dacă pentru poezii morți, pentru ei doi sau pentru toți.

Și apoi vine ceremonia de acordare a premiilor.

În 1992 Less era în apartament când Robert a primit telefonul.

— Ei, să fiu al naibii! s-a auzit un strigăt din dormitor și Less s-a repezit într-acolo, gândindu-se că Robert s-o fi lovit (era într-o relație periculoasă cu realitatea fizică și mesele, scaunele, pantofii, toate săreau în calea lui ca atrase de un electromagnet), dar în schimb l-a găsit pe Robert cu o figură pleoștită, cu telefonul în poală și privind în gol spre portretul lui Less făcut de Woodhouse.

În tricou, cu ochelarii cu rame de baga pe frunte, cu paginile ziarului împrăștiate în jurul lui și cu o țigară gata-gata să le dea foc, Robert s-a întors spre Less.

— Era de la comitetul Pulitzer, a spus el cu o voce egală. Se pare că l-am pronunțat greșit în toți anii ăștia.

— Ai câștigat?

— Nu e „Piu-lit-săr“. E „Pul-it-săr“.

Privirea lui Robert a mai înconjurat o dată încăperea.

— Să fiu al naibii, Arthur, am câștigat.

Se impunea, desigur, o petrecere și toată vechea gașcă s-a reunit – cu Leonard Ross, Otto Handler, Franklin Woodhouse, Stella Barry –, s-a îngrămădit în cocioaba de pe Vulcan Steps și l-a lăudat pe Robert. Less nu-l mai văzuse niciodată atât de rușinos în fața amicilor lui, atât de vizibil încântat, atât de mândru. Ross a venit țintă la

el și Robert și-a aplecat capul, sprijinindu-se de pieptul scriitorului înalt ca Lincoln, iar Robert l-a frecat pe cap ca și cum ar fi vrut să-i poarte noroc – sau, mai probabil, ca și cum era ceva ce făceau când erau tineri. Au râs și au vorbit despre asta fără încetare – cum erau când erau tineri –, ceea ce l-a nedumerit pe Less, fiindcă lui i se părea că au aceeași vârstă ca atunci când i-a cunoscut. O parte dintre ei, inclusiv Robert – la vremea aceea –, renunțaseră la băutură, așa că au băut cafea dintr-o urnă metalică paradită și unii dintre ei au poștit un joint. Less și-a reluat vechiul rol și a stat deoparte, admirându-i. La un moment dat Stella l-a observat din celălalt capăt al camerei și a venit la el cu mersul ei de barză. Era toată numai oase și colțuri, o femeie nearătoasă, prea înaltă, care își etala defectele cu atâta siguranță și eleganță, încât în ochii lui Less deveneau frumoase.

— Aud că te-ai apucat și tu de scris, Arthur, a spus cu vocea ei aspră.

L-a luat paharul de vin din mână și a sorbit din el, apoi i l-a întins înapoi, cu o privire plină de obrăznicie.

— Uite care e sfatul meu. Să nu câștigi nici unul din premiile astea.

Ea însăși câștigase mai multe, desigur. Figura în *Antologia de poezie Wharton*, ceea ce însemna că era deja nemuritoare. Ca Atena, care s-a arătat ca să-i dea sfaturi tânărului Telemah.

— Câștigi un premiu și s-a terminat. Ții prelegeri tot restul vieții. Dar de scris nu mai scrii.

L-a lovit ușor cu unghia în piept:

— Să nu câștigi premii.

Apoi l-a sărutat pe obraz.

A fost ultima dată când s-au întâlnit toți membrii Școlii de la Russian River.

Are loc nu în vechea mănăstire propriu-zisă, unde poți cumpăra miere de la albinele sihăstrite, ci într-o clădire construită în stâncă, sub mănăstire. Fiind un lăcaș de cult, nu are temniță, așa că regiunea Piemont a avut grijă să-i construiască una. În sala de ceremonii (a cărei ușă din dos dă spre o vreme total diferită: o furtună care se pregătește din senin) adolescenții sunt rânduți exact cum și-i imaginează Less pe călugării sihăstriți: cu figuri pline de devoțiune și supuși legământului tăcerii. Membrii vârstnici ai comitetului stau la o masă regească. Nici ei nu vorbesc. Singurul vorbitor e un italian arătos (se dovedește a fi primarul), a cărui apariție pe scenă e anunțată de un bubuit de tunet. Zgomotul e preluat de microfon. Luminile se sting. Publicul face „Aaa!”. Less îl aude pe scriitorul cel tânăr, care stă lângă el în beznă, cum se apleacă spre el și în sfârșit îi vorbește:

— Țsta e momentul când cineva e omorât. Dar cine?

Less șoptește „Fosters Lancett” înainte să-și dea seama că celebrul britanic stă chiar în spatele lor.

Luminile trezesc iar sala și nimeni nu a fost omorât. Din tavan începe să coboare cu zgomot un ecran de proiecție, ca o rudă nebună care își face apariția de la etaj și trebuie trimisă înapoi. Ceremonia se reia și când primarul își începe discursul în italiană, cu acele cuvinte dulci, legănate și de neînțeles ca sunetele unui clavecin, Less simte cum mintea îi plutește asemeni unui cosmonaut scăpat din capsula presurizată, spre centura de